

จะได้ผลดีหรือไม่นั้นจะต้องอาศัยระบบเฝ้าระวังโรคที่มีคุณภาพ คือ จะต้องมีการรายงาน หรือระบบการแจ้งข่าวที่รวดเร็ว มิฉะนั้นแล้ว จะไม่สามารถยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ กลุ่มสอบสวนทางระบาดวิทยาและตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข สำนักระบาดวิทยา ที่ช่วยแจ้งข่าวการระบาดของโรคสุกใสให้ได้รับทราบ ศูนย์สารสนเทศทางระบาดวิทยา และพยากรณ์โรค สำนักระบาดวิทยา ที่ช่วยสนับสนุนข้อมูลโรคสุกใสที่รายงานเข้ามาทางระบบเฝ้าระวัง 506 และ ดร. สพ.ญ. เสาวพักตร์ อึ้งจ้อย หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา โรคติดต่อ ที่ช่วยให้การเขียนรายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือมาตรฐานการเฝ้าระวังและสอบสวนโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน. ม.ป.ท.: 2546.

2. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. ฐานข้อมูลโปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด version 1. [สืบค้นวันที่ 2 พฤศจิกายน 2556] เข้าถึงได้จาก <http://www.boe.moph.go.th>
3. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค. ข้อมูลโรคสุกใสจากระบบรายงาน 506. [สืบค้นวันที่ 2 พฤศจิกายน 2556] เข้าถึงได้จาก http://www.boe.moph.go.th/boedb/surdata/y56/mc_d_Chickenpox_56.rtf.
4. ลัดดา ลิขิตยงวรา, อุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล, วรณา หาญเขาวรรกุล. สถานการณ์โรคสุกใส (Chickenpox) ปี 2547. รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2547; 35: 198.
5. วิทยา บุญเลิศเกิดไกร, วิชา อภิสกุลโรจน์, ณรงค์ สุนปาน, อัญชลี มงกุฎทอง, อนุรักษ์ ศรีสุข, ปรีชา สร้อยสน. การสอบสวนการระบาดของโรคสุกใสในทัณฑสถานแห่งหนึ่ง ตำบลเนินหอม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี เดือนพฤษภาคม 2555. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2556; 44: 129-33.

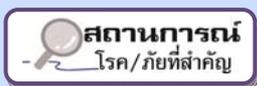
แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์. สถานการณ์โรคสุกใส ประเทศไทย เดือนมกราคม – ตุลาคม 2556. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2556; 44: 705-9.

Suggested Citation for this Article

tungcharoensilp S. Situation of chickenpox in Thailand, January – October, 2013. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2013; 44: 705-9.

*****

การเฝ้าระวังสถานการณ์การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องจากภาวะอากาศหนาว ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 – 2 มีนาคม 2556

(Cold Weather Death Surveillance in Thailand, October 2012 - March 2013)

✉ Sangchom@gmail.com

แสงโสม ศิริพานิช และสุชาดา มีศรี
สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว (Cold-Weather related Deaths Surveillance Report) พ.ศ. 2555 โดยการรวบรวม ตรวจสอบข้อมูลการเสียชีวิตที่อาจเกี่ยวเนื่องกับภาวะอากาศหนาวเย็น จากข่าวสาร และรายงานจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ตามคำนิยามการรายงาน ดังนี้ “ผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องเนื่องจากภาวะอากาศหนาว” หมายถึง การเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ ที่เกิดขึ้นในหรือนอกที่พักอาศัย เช่น บ้าน อาคาร สถานที่สาธารณะ ฯลฯ ที่คาดว่าเกี่ยวเนื่องจากภาวะอากาศหนาว โดยไม่ได้มีเครื่องนุ่งห่ม หรือเครื่องห่มกันหนาวที่เพียงพอ ในพื้นที่

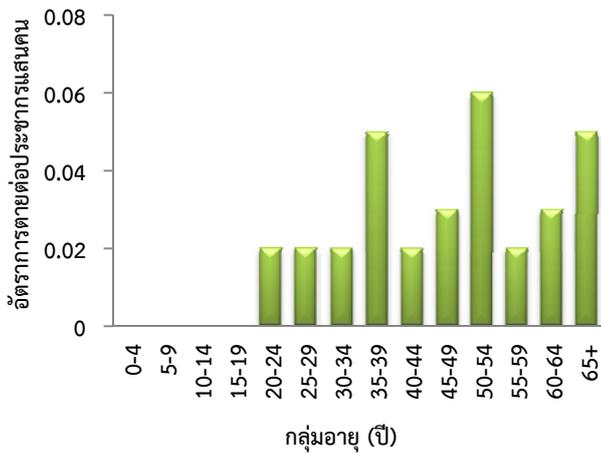
อากาศหนาว และติดตามสอบสวนผู้เสียชีวิตที่อาจเกี่ยวเนื่องจากอากาศหนาวเพิ่มเติม

ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 - 2 มีนาคม 2556 สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินกรณีภัยหนาว จำนวน 14 จังหวัด 123 อำเภอ 86 ตำบล 8,382 หมู่บ้าน 1,438,013 ครัวเรือน และ 3,925,069 คน ดังนี้ เชียงใหม่ (24 อำเภอ) อุตรดิตถ์ (4 อำเภอ) แม่ฮ่องสอน (7 อำเภอ) เชียงราย (18 อำเภอ) เลย (6 อำเภอ) แพร่ (1 อำเภอ) ลำพูน (8 อำเภอ) น่าน (15 อำเภอ) หนองบัวลำภู (6 อำเภอ) มุกดาหาร (2 อำเภอ) ตาก (7 อำเภอ) ลำปาง (13 อำเภอ) เพชรบูรณ์ (3 อำเภอ) และ

พะเยา (9 อำเภอ)

การเฝ้าระวังผู้เสียชีวิตที่เนื่องจากภาวะอากาศหนาวของประเทศไทยระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 - 2 มีนาคม 2556 ได้รับรายงานผู้เสียชีวิตที่คาดว่าอาจเกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาวรวมทั้งสิ้น 24 ราย ได้รับการสอบสวนการเสียชีวิต มีผู้เสียชีวิตเข้าเกณฑ์ 18 ราย และไม่เข้าเกณฑ์ 7 ราย ซึ่งผู้เสียชีวิต 18 รายที่เข้าเกณฑ์เกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว พบว่าเป็นเพศชาย 17 ราย หญิง 1 ราย อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย 1:17 พบการเสียชีวิตสูงสุดในเดือนมกราคม 2556 ร้อยละ 55.56 รองลงมาคือเดือนธันวาคม 2555 ร้อยละ 38.89 และเดือนตุลาคม 2555 ร้อยละ 5.56 ตามลำดับ พบผู้เสียชีวิตอายุตั้งแต่ 23-75 ปี กลุ่มอายุที่มีอัตราการตายสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 50-54 ปี อัตราการตาย 0.06 ต่อประชากรแสนคน กลุ่มอายุ 35-39 ปี และ 65 ปีขึ้นไป อัตราการตายเท่ากัน คือ 0.05 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ (รูปที่ 1)

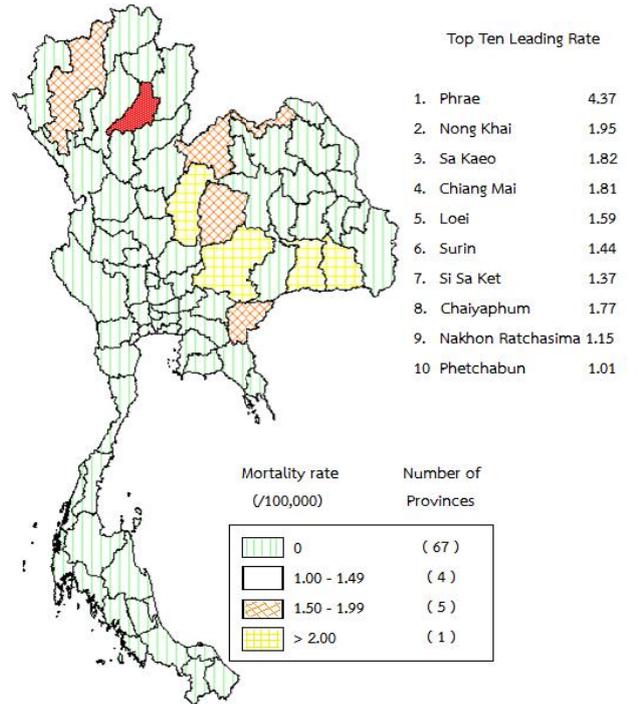
รูปที่ 1 อัตราการผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาวประเทศไทย จำแนกรายกลุ่มอายุ ระหว่างวันที่ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2555 - 2 มีนาคม 2556

ผู้เสียชีวิตเกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาวมากที่สุดคือรับจ้าง ร้อยละ 44.44 รองลงมาคือ เกษตรกรรม ร้อยละ 33.33 และไม่ทราบอาชีพ ร้อยละ 11.11 รายงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 66.66 รองลงมาคือ ภาคเหนือ ร้อยละ 33.33 จังหวัดที่มีอัตราการตายสูงสุด 3 อันดับแรก คือ จังหวัดแพร่ อัตราตาย 4.37 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ จังหวัดหนองคาย และสระแก้ว อัตราการตาย 1.95, 1.82 ตามลำดับ (รูปที่ 2)

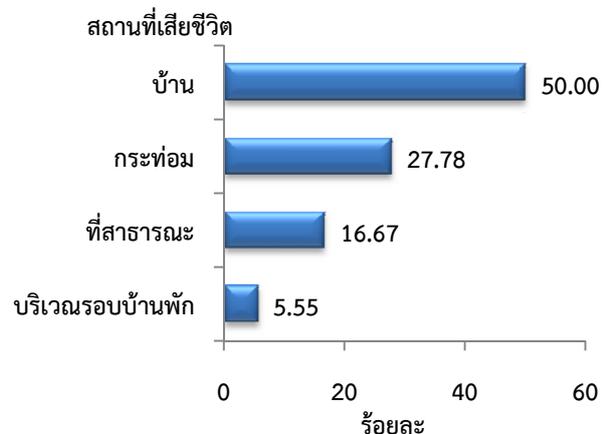
สถานที่เสียชีวิตสูงสุด คือ ในบ้านพัก ร้อยละ 50 รองลงมาคือ กระท่อม ร้อยละ 27.78 ที่สาธารณะ ร้อยละ 16.67 และบริเวณอื่น ๆ ร้อยละ 5.55 ตามลำดับ (รูปที่ 3)

ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่ได้รับการวินิจฉัยสาเหตุที่ทำให้เสียชีวิตคือ ไม่ทราบสาเหตุ ร้อยละ 44.44 รองลงมา คือ หัวใจวายเฉียบพลัน ร้อยละ 22.11 พิษสุราเรื้อรัง ร้อยละ 11.11 โรคประจำตัว (หอบหืด วัณโรค) ร้อยละ 11.11 และภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ ร้อยละ 5.56 ตามลำดับ (รูปที่ 4)

ปัจจัยเสริมที่ก่อให้เกิดการเสียชีวิตในช่วงอากาศหนาว คือ จากการขาดเครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอ ร้อยละ 38.7 รองลงมาคือ ดื่มสุรา ร้อยละ 29.04 และ ขาดเครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอร่วมกับดื่มสุรา ร้อยละ 19.24 ตามลำดับ (รูปที่ 5)

รูปที่ 2 อัตราการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว จำแนกรายจังหวัด ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 - 2 มีนาคม 2556

รูปที่ 3 ร้อยละผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว จำแนกตามสถานที่เสียชีวิต ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 - มีนาคม 2556

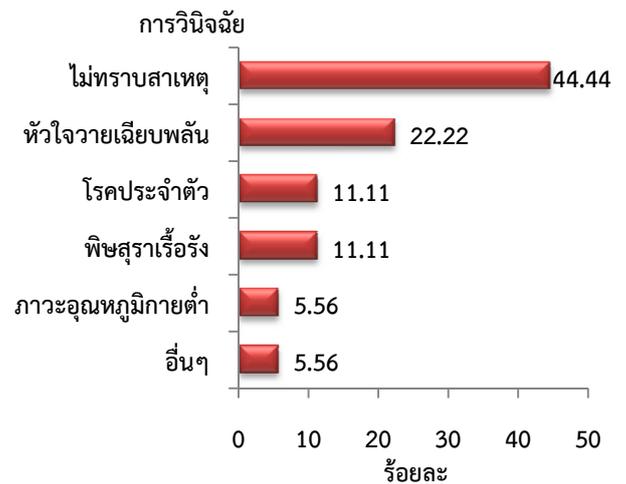
สำนักโรคบาตวิทยา ได้เริ่มพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการเสียชีวิตจากอากาศหนาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม สอบสวน สาเหตุการเสียชีวิตที่มีสาเหตุเกี่ยวเนื่องจากภาวะอากาศหนาว เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลและเป็นแนวทางในการป้องกัน และจัดการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยหนาว ในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนการรายงานผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับอากาศหนาวทั้งสิ้น จำนวน 24 ราย มีผู้เสียชีวิตเข้าเกณฑ์ 18 ราย และไม่เข้าเกณฑ์ 7 ราย ลดลงจากปี พ.ศ. 2555 ซึ่งมีรายงาน 30 ราย รายงานจาก 21 จังหวัด⁽¹⁾ จังหวัดที่มีการรายงานมากที่สุด คือ แพร่ หนองคาย สระแก้ว ในแต่ละปีสภาพอากาศมีแนวโน้มหนาวเย็นลดลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นป่าและภูเขาสูง ในจังหวัดพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการรายงานการเสียชีวิต พ.ศ. 2556 (ตุลาคม 2555 - มีนาคม 2556) ส่วนใหญ่เสียชีวิตในบ้านพักยังพบสูงสุด และที่สาธารณะ พบในกระท่อม รองลงมา อาชีพเก็บของเก่า ขายของเร่ร่อน ยังคงมีความเสี่ยงสูง เพราะส่วนใหญ่อาศัยในที่โล่ง ไม่มีห้องนอนเป็นหลักแหล่ง และ ผ้าห่ม ไม่เพียงพอ แต่ปัจจัยเหตุสำคัญของการเสียชีวิต หรือพฤติกรรมก่อนเสียชีวิต คือ การดื่มสุรา และการสวมเครื่องนุ่งห่มไม่เพียงพอบรรเทาอากาศหนาวเย็น ผู้ที่เป็นโรคหัวใจและโรคปอดอักเสบเรื้อรัง หอบหืด เบาหวาน โรคระบบหายใจอื่น ๆ หรือพิการช่วยเหลือตนเองได้น้อย มีโอกาสเสียชีวิตได้ง่าย โดยอาการที่พบจาก ภาวะอากาศหนาวเย็น ได้แก่ เชื่องชา เฉื่อยชา อ่อนเพลีย สูญเสียการสัมผัส ผื่นงู หมดสติ สุนัขหนาวสั่น ผิวหนังสีซีด เป็นต้น ซึ่งอาการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของภาวะอุณหภูมิที่ต่ำลง⁽²⁾

จากข้อมูลเฝ้าระวังการเสียชีวิตดังกล่าว จึงควรให้การช่วยเหลือและคำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่และประชาชน ดังนี้

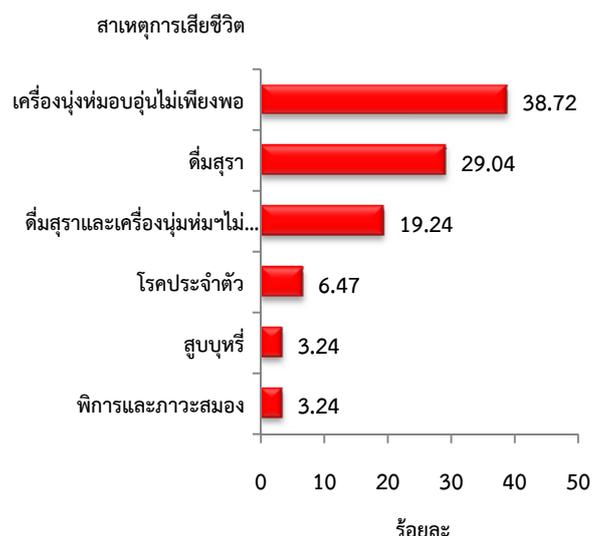
1. ในช่วงย่างเข้าสู่ฤดูหนาว ควรแนะนำให้ประชาชนเตรียมความพร้อม ดูแล ส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ออกกำลังกาย และรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่สร้างความอบอุ่นแก่ร่างกาย
2. ควรให้การดูแลช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุ คนที่มีโรคประจำตัว เด็กเล็ก คนพิการอย่างใกล้ชิดและการจัดระบบการบริการสุขภาพให้เข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งการนำส่งโรงพยาบาลอย่างถูกวิธีและทันเวลา เพื่อลดอัตราการเสียชีวิตในช่วงภาวะอากาศหนาวได้ง่ายขึ้น
3. จัดหา เสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มกันความหนาวและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมที่จะปกป้องลมหนาวได้ โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงควรให้ได้รับอย่างเพียงพอ
4. การหลีกเลี่ยง และกวดขันการดื่มสุราหรือสารเสพติดที่เป็นปัจจัยเสริมทำให้เกิดการเจ็บป่วยหรือการเสียชีวิตในช่วงอากาศหนาวเย็นได้ง่าย

5. รมัตรีวังและสังเกตอาการผู้ป่วยหลังกินยารักษาโรคบางชนิด เช่น ยากล่อมประสาท ยารักษาอาการชัก และอื่น ๆ ฯลฯ ที่มีผลต่อร่างกายในภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำลง

6. อากาศหนาวเย็นอาจทำให้เกิดโรคติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ โรคปอดอักเสบ หรืออื่น ๆ ที่อาจทำให้เสียชีวิตแบบเฉียบพลันได้ง่าย ควรรักษาร่างกายให้สะอาด ล้างมือ หลีกเลี่ยงการคลุกคลีกับผู้ป่วย ไม่ห่มผ้า หรือสวมเสื้อผ้าที่เปียกชื้น และรักษาร่างกายให้อบอุ่นอยู่เสมอ

รูปที่ 4 ร้อยละผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว จำแนกตามการวินิจฉัยการเสียชีวิต ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 - มีนาคม 2556

รูปที่ 5 ร้อยละผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว ประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยเสี่ยงเสริม ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 - มีนาคม 2556

เอกสารอ้างอิง

1. แสงโสม ศิริพานิช, พรรณณา เหมือนผึ้ง, อนงค์ แสงจันทร์ทิพย์. การเฝ้าระวังการเสียชีวิตเนื่องจากภาวะอากาศหนาวในประเทศไทย เดือนตุลาคม 2553 – กุมภาพันธ์ 2554. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข 2555; 6: 112-7.
2. Centers for Disease Control and Prevention. Hypothermia Related Death—United State 1999-2002 and 2005. MMWR 2006;55:282-4.

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

แสงโสม ศิริพานิช, สุขดา มีศรี. การเฝ้าระวังสถานการณ์การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องเนื่องจากภาวะอากาศหนาว ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2555 – 2 มีนาคม 2556. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2556; 44: 709-12.

Suggested Citation for this Article

Siripanich S, Meesri S. Cold Weather Death Surveillance in Thailand, October 2012 - March 2013. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2013; 44: 709-12.

*****

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ (Outbreak Verification Summary)

บวรวรรณ ดิเรกโคก, ภรณ์ทิลา ทวีวิทยการ และ พงมาน ศิริอารยาภรณ์

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักระบาดวิทยา *Surveillance Rapid Response Team (SRRT), Bureau of Epidemiology*

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 45 ระหว่างวันที่ 3 – 9 พฤศจิกายน 2556 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. **อุบัติเหตุเรือโดยสารล่ม เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี** จาก การนำเสนอบุคคลของสื่อมวลชน ในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2556 เกิดอุบัติเหตุเรือโดยสารล่มบริเวณหาดนวล เกาะล้าน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ทีมสำนักระบาดวิทยา และ SRRT ในพื้นที่ได้สอบสวนโรคเบื้องต้นพบว่า เหตุเกิดในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2556 เวลา ประมาณ 17.00 น. เป็นเรือท่องเที่ยว 2 ชั้น ของบริษัทแห่งหนึ่ง (ความจุปกติบรรทุกผู้โดยสารได้ 150 คน) จำนวนผู้โดยสารบนเรือ ไม่สามารถระบุได้แน่ชัด ขณะเรื่อนำผู้โดยสาร กลับจากเกาะล้าน มา ยังแหลมบาลีฮาย พัทยา เรือได้อับปางลงบริเวณหาดนวล เกาะล้าน ห่างจากชายฝั่งพัทยา ประมาณ 7 กิโลเมตร พบผู้เสียชีวิต 6 ราย อัตราส่วนชายต่อหญิงเท่ากับ 1 : 1 ช่วงอายุ 48 - 67 ปี เป็นชาวไทย 3 ราย ชาวต่างชาติ 3 ราย ทั้งหมดเสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล ผู้บาดเจ็บ 31 ราย อัตราส่วนชายต่อหญิงเท่ากับ 1.6 : 1 ช่วงอายุ 5 - 58 ปี เป็นชาวไทย 25 ราย ชาวต่างชาติ 6 ราย ลักษณะการบาดเจ็บที่พบ ได้แก่ ปวดกล้ามเนื้อ 13 ราย ปอดอักเสบจากการสำลักน้ำ 7 ราย ภาวะสำลักน้ำ 5 ราย หลอดลมอักเสบ 2 ราย ภาวะหมดสติ จากหัวใจหยุดเต้น 1 ราย บาดเจ็บบริเวณศีรษะ ใบหน้า และหู อย่างละ 1 ราย ผู้บาดเจ็บถูกส่งไปรักษาที่โรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลบางละมุง และโรงพยาบาลพัทยา

เมมโมเรียล สาเหตุที่แท้จริงของอุบัติเหตุเรืออับปางครั้งนี้อยู่ระหว่างการสอบสวน ทีมสอบสวนวางแผนจะรวบรวม ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรือโดยสาร ผู้ขับเรือและผู้ประกอบการเดินเรือ ผู้บาดเจ็บ และปัจจัยเสี่ยงเพื่อหาสาเหตุ และแนวทาง/มาตรการในการแก้ไขและป้องกันที่เหมาะสมต่อไป

2. **ผู้ป่วยเสียชีวิตจากการติดเชื้อกลุ่มแอนเทอโรไวรัส จังหวัดเชียงราย** ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2556 สำนักระบาดวิทยา ได้รับแจ้งผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการจากสถาบันวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ว่า พบสารพันธุกรรมของเชื้อแอนเทอโรไวรัส 71 และคอกซากิเอ 16 จากอุจจาระของผู้ป่วยเสียชีวิต ผลการสอบสวนโรคเบื้องต้น พบว่า ผู้ป่วยเป็นเด็กชาย อายุ 1 ปี 2 เดือน อยู่หมู่ที่ 6 ตำบลเทอดไทย อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เริ่มป่วยวันที่ 9 ตุลาคม 2556 มีอาการ ไข้สูง รับประทานอาหารได้น้อย ไม่มีผื่น ไปที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พบอุณหภูมิกาย 38.9 องศาเซลเซียส ได้ยาลดไข้มารับประทาน อาการไม่ดีขึ้น ในวันที่ 13 ตุลาคม 2556 ผู้ป่วยยังมีไข้ ซึมลง มีผื่นขึ้นทั่วร่างกาย ไปที่โรงพยาบาล แม่ฟ้าหลวง พบว่าผู้ป่วยมีอุณหภูมิกายต่ำกว่าปกติ และชีพจรเร็ว (อุณหภูมิกาย 34.6 องศาเซลเซียส ชีพจร 144 ครั้งต่อนาที) ร่วมกับมีระดับน้ำตาลในเลือดสูง และมีภาวะเลือดเป็นกรด (DTX 197 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร, HCO₃ 14.7 มิลลิโมลต่อลิตร)